

383**UMOWA**

**między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Cypru o współpracy prawnej w sprawach cywilnych i karnych,
sporządzona w Nikozji dnia 14 listopada 1996 r.**

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 14 listopada 1996 r. została sporządzona w Nikozji Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Cypru o współpracy prawnej w sprawach cywilnych i karnych w następującym brzmieniu:

**UMOWA
między Rzeczpospolitą Polską
a Republiką Cypru o współpracy prawnej
w sprawach cywilnych i karnych.**

Rzeczpospolita Polska oraz Republika Cypru, zwane dalej Umawiającymi się Stronami,

celem dalszego umacniania więzów przyjaźni pomiędzy swoimi państwami,

pragnąc uregulować współpracę prawną w sprawach cywilnych i karnych na zasadach wzajemnego poszanowania suwerenności, równości oraz wzajemnych korzyści,

postanowiły zawrzeć Umowę o współpracy prawnej w sprawach cywilnych i karnych.

W tym celu Umawiające się Strony ustanowiły swoich Pełnomocników:

w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej — Sekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, Pana Grzegorza Ciecierskiego,

w imieniu Republiki Cypru — Ministra Sprawiedliwości i Porządku Publicznego, Pana Alecos Evangelou,

którzy po wymianie swoich pełnomocnictw, uznanych za dobre i sporządzone w należytej formie, uzgodnili, co następuje:

Rozdział I

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 1

Ochrona prawna

1. Obywatele jednej Umawiającej się Strony korzystają na terytorium drugiej Umawiającej się Strony z takiej samej ochrony prawnej w zakresie swych praw niemajątkowych i majątkowych, jaka przysługuje obywatelom tej Umawiającej się Strony.

2. Obywatele jednej Umawiającej się Strony mają prawo do zwracania się do organów właściwych w sprawach cywilnych i karnych drugiej Umawiającej się Strony na tych samych warunkach, co obywatele tej Umawiającej się Strony.

3. Postanowienia ustępów 1 i 2 stosuje się odpowiednio do osób prawnych utworzonych lub zarejestrowanych na terytorium jednej z Umawiających się Stron zgodnie z jej prawem.

Artykuł 2

Całkowite lub częściowe zwolnienie od kosztów sądowych i bezpłatne zastępstwo procesowe

Obywatele jednej Umawiającej się Strony korzystają na terytorium drugiej Umawiającej się Strony z całkowitego lub częściowego zwolnienia od kosztów sądowych oraz z bezpłatnego zastępstwa procesowego na tych samych warunkach i w tym samym zakresie, co obywatele tej Umawiającej się Strony.

Artykuł 3

Zaświadczenie o sytuacji majątkowej

1. O całkowitym lub częściowym zwolnieniu od kosztów sądowych orzeka się na podstawie zaświadczenia o sytuacji majątkowej wnioskodawcy. Zaświadczenie takie wydaje właściwy organ tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce stałego pobytu wnioskodawcy. Jeżeli wnioskodawca nie ma miejsca stałego pobytu na terytorium jednej z Umawiających się Stron, zaświadczenie może wydać przedstawicielstwo dyplomatyczne lub urząd konsularny tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest wnioskodawca.

2. W wypadku gdy prawo jednej z Umawiających się Stron nie wymaga złożenia zaświadczenia o sytuacji majątkowej, wnioskodawca powinien złożyć oświadczenie.

Artykuł 4

Wniosek o całkowite lub częściowe zwolnienie od kosztów sądowych

Obywatel jednej Umawiającej się Strony występujący do właściwego organu drugiej Umawiającej się Strony z wnioskiem o całkowite lub częściowe zwolnienie od kosztów albo o bezpłatne zastępstwo procesowe, o których mowa w artykule 2, może zgłosić taki wniosek do właściwego organu według swego miejsca stałego pobytu. Organ ten przesyła wniosek wraz z zaświadczeniem określonym w artykule 3 właściwemu organowi drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 5

Wymiana informacji

Umawiające się Strony udzielają sobie wzajemnie, na wniosek, informacji o obowiązujących przepisach prawnych i praktyce sądowej.

Artykuł 6

Tryb porozumiewania się

1. Umawiające się Strony porozumiewają się za pośrednictwem organów centralnych, chyba że niniejsza umowa stanowi inaczej.

2. Organami centralnymi Umawiających się Stron są: Ministerstwo Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej i Ministerstwo Sprawiedliwości i Porządku Publicznego Republiki Cypru.

Artykuł 7

Język

1. O ile umowa niniejsza nie stanowi inaczej, wnioski o udzielenie pomocy prawnej i załączone do nich dokumenty sporządza się w języku urzędowym wzywającej Umawiającej się Strony, dołączając ich tłumaczenie na język urzędowy wezwanej Umawiającej się Strony lub na język angielski.

2. Tłumaczenie powinno być uwierzytelnione w odniesieniu do wniosków z Rzeczypospolitej Polskiej — przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej, a w odniesieniu do wniosków z Republiki Cypru — przez Ministerstwo Sprawiedliwości i Porządku Publicznego Republiki Cypru lub Biuro Informacji Publicznej Republiki Cypru.

Artykuł 8

Zwolnienie od legalizacji

Dokumenty przesyłane na podstawie niniejszej umowy przez jedną Umawiającą się Stronę drugiej Umawiającej się Stronie nie wymagają legalizacji.

Artykuł 9

Koszty pomocy prawnej

Z zastrzeżeniem postanowień artykułu 13 ustęp 1 zdanie 2 i artykułu 20, Umawiające się Strony nie będą żądać zwrotu kosztów poniesionych przy udzielaniu pomocy prawnej.

Rozdział II

POMOC PRAWNA W SPRAWACH KARNYCH

Artykuł 10

Zakres udzielania pomocy prawnej

Umawiające się Strony zobowiązują się do udzielania sobie wzajemnie, na wniosek, pomocy prawnej w sprawach karnych, w szczególności przez doręczenie dokumentów, przesłuchiwanie świadków, biegłych, podejrzanych i oskarżonych, sporządzanie ekspertyz, dokonywanie oględzin i innych czynności procesowych, zapewnienie stawienia świadków i biegłych oraz zawiadamianie o wyrokach w sprawach karnych.

Artykuł 11

Odmowa udzielenia pomocy prawnej

1. Można odmówić udzielenia pomocy prawnej:

- a) jeżeli wezwana Umawiająca się Strona uzna, że wykonanie wniosku mogłoby naruszyć jej suwerenność, bezpieczeństwo, porządek publiczny lub podstawowe interesy,
- b) jeżeli wezwana Umawiająca się Strona uzna, że wykonanie wniosku byłoby sprzeczne z jej prawem,
- c) jeżeli wniosek dotyczy przestępstwa uważanego przez wezwaną Umawiającą się Stronę za przestępstwo polityczne,
- d) jeżeli wniosek dotyczy czynu, który nie jest przestępstwem według prawa wezwanej Umawiającej się Strony.

2. Wezwana Umawiająca się Strona poinformuje wzywającą Umawiającą się Stronę o przyczynach odmowy udzielenia pomocy prawnej.

Artykuł 12

Wnioski o udzielenie pomocy prawnej

Wniosek o udzielenie pomocy prawnej powinien być sporządzony na piśmie. Wniosek o udzielenie pomocy prawnej powinien zawierać:

- a) oznaczenie organu wzywającego,
- b) oznaczenie organu wezwanego, o ile jest znany,
- c) oznaczenie sprawy, w której występuje się o udzielenie pomocy prawnej,

d) kwalifikację prawną popełnionego czynu przestępczego i jego opis, jak również treść przepisów prawnych, w oparciu o które czyn został zakwalifikowany jako przestępstwo,

e) imiona, nazwiska, miejsce zamieszkania, obywatelstwo i w miarę możliwości miejsce i datę urodzenia oraz zawód osób, których postępowanie karne dotyczy; w wypadku osób prawnych należy wskazać ich nazwy i siedziby,

f) imiona, nazwiska i adresy obrońców, o ile zostali ustanowieni,

g) przedmiot wniosku i informacje niezbędne do jego wykonania, a w szczególności w wypadku wniosków o przeprowadzenie dowodów listę pytań, na które osoba przesłuchiwana powinna udzielić odpowiedzi, określenie przedmiotów i dokumentów podlegających zbadaniu, informacje dotyczące wymogu złożenia przysięgi lub potwierdzenia oraz informacje niezbędne do zastosowania artykułu 22.

Artykuł 13

Wykonywanie wniosku o udzielenie pomocy prawnej

1. Przy wykonywaniu wniosku o udzielenie pomocy prawnej organ wezwany stosuje przepisy prawne swego państwa; może on jednak na wniosek organu wzywającego zastosować tryb określony we wniosku, jeżeli nie jest on sprzeczny z prawem swego państwa. Organ wezwany może żądać zwrotu kosztów poniesionych przy zastosowaniu tego szczególnego trybu.

2. Jeżeli organ wezwany jest niewłaściwy do wykonania wniosku, przekazuje niezwłocznie wniosek organowi właściwemu, zawiadamiając o tym organ wzywający.

3. Jeżeli adres podany we wniosku o udzielenie pomocy prawnej jest niedokładny lub jeżeli osoba, której wniosek dotyczy, nie przebywa pod wskazanym adresem, organ wezwany podejmie odpowiednie czynności zmierzające do ustalenia właściwego adresu. Organ wezwany może w razie potrzeby zwrócić się do organu wzywającego o dodatkowe informacje.

4. Jeżeli wniosek o udzielenie pomocy prawnej nie może być wykonany, organ wezwany zwraca wniosek organowi wzywającemu, zawiadamiając o przyczynie niewykonania wniosku.

Artykuł 14

Zawiadomienie o dacie i miejscu wykonania wniosku

1. Organ wezwany zawiadomi organ wzywający, na jego wniosek, o dacie i miejscu wykonania wniosku, tak aby uczestnicy postępowania karnego oraz ich przedstawiciele prawni mogli być obecni. Zawiadomienia dokonuje się bezpośrednio między organem wzywającym i wezwanym.

2. Przedstawiciele wzywającej Umawiającej się Strony mogą być obecni za zgodą wezwanej Umawiającej się Strony.

Artykuł 15

Przekazywanie przedmiotów

Przedmioty pochodzące z czynu zagrożonego będą przekazywane w celu wydania ich pokrzywdzonemu, jeżeli:

- a) przedmioty nie są potrzebne na terytorium wezwanej Umawiającej się Strony jako dowody w postępowaniu toczącym się przed sądem lub innym właściwym organem,
- b) przedmioty te nie podlegają przepadkowi lub konfiskacie na terytorium wezwanej Umawiającej się Strony,
- c) osoby trzecie nie zgłaszają do nich roszczeń.

Artykuł 16

Doręczanie dokumentów

1. Organ wezwany dokonuje doręczenia dokumentów w formie przewidzianej przez prawo swego państwa lub w formie określonej we wniosku, o ile jest ona zgodna z tym prawem.

2. Do dokumentów podlegających doręczeniu, sporządzonych w języku wzywającej Umawiającej się Strony, powinno być dołączone ich tłumaczenie na język wezwanej Umawiającej się Strony.

3. Dokumenty doręcza się również bez załączonego ich tłumaczenia na język wezwanej Umawiającej się Strony, jeżeli osoba, której mają być doręczone, zgodzi się je przyjąć dobrowolnie.

Artykuł 17

Potwierdzenie doręczenia

1. Doręczenie dokumentów potwierdza się zgodnie z prawem wezwanej Umawiającej się Strony.

2. W potwierdzeniu doręczenia określa się datę i miejsce doręczenia oraz osobę, której doręczono dokumenty.

Artykuł 18

Stawiennictwo świadka lub biegłego

1. Jeżeli wzywająca Umawiająca się Strona uzna, że osobiste stawiennictwo świadka lub biegłego przed sądami i prokuratorami jest szczególnie konieczne, powinna to nadmienić we wniosku o doręczenie wezwania, a wezwana Umawiająca się Strona wezwie świadka lub biegłego do stawiennictwa.

2. Wezwana Umawiająca się Strona zawiadamia wzywającą Umawiającą się Stronę o odpowiedzi udzielonej przez świadka lub biegłego.

Artykuł 19

Ochrona świadka i biegłego

1. Świadek lub biegły, który nie stawia się na wezwanie, o którego doręczenie wnoszono, nie może być poddany, mimo sprecyzowania zagrożenia w wezwaniu, żadnej karze ani środkowi przymusu, chyba że uda się on następnie dobrowolnie na terytorium wzywającej Umawiającej się Strony i zostanie tam ponownie wezwany do stawiennictwa.

2. Świadek lub biegły, który w wyniku wezwania określonego w artykule 18 stawia się przed sądami lub prokuratorami wzywającej Umawiającej się Strony, nie może być, niezależnie od posiadanego obywatelstwa, ścigany, zatrzymany lub w jakikolwiek inny sposób pozbawiony wolności na terytorium tej Strony w odniesieniu do czynów popełnionych lub orzeczeń skazujących wydanych przed opuszczeniem przez niego terytorium wezwanej Umawiającej się Strony albo w związku ze złożonym zeznaniem lub opinią.

3. Ochrona określona w ustępie 2 wygasa, jeśli świadek lub biegły — mając możliwość opuszczenia terytorium wzywającej Umawiającej się Strony w ciągu piętnastu kolejnych dni od dnia poinformowania go przez organ wzywający, iż jego obecność nie jest dłużej wymagana — pozostał jednakże na terytorium wzywającej Umawiającej się Strony lub też po jego opuszczeniu tam powrócił. Przy obliczaniu tego terminu nie uwzględnia się okresu, w którym świadek lub biegły nie mógł opuścić terytorium wzywającej Umawiającej się Strony z przyczyn od niego niezależnych.

Artykuł 20

Zwrot należności świadka lub biegłego

1. Należności, w tym również koszty podróży i pobytu świadka lub biegłego, obciążają wzywającą Umawiającą się Stronę. Należności te są obliczane według stawek co najmniej równych stawkom przewidzianym według taryf i regulaminów wzywającej Umawiającej się Strony.

2. Wzywająca Umawiająca się Strona wypłaci świadkowi lub biegłemu, na jego wniosek, zaliczkę na koszty podróży i pobytu.

Artykuł 21

Stosowanie środków przymusu

Przy wykonywaniu wniosku o udzielenie pomocy prawnej organ wezwany stosuje te same środki przymusu, co przy wykonywaniu wniosków o udzielenie pomocy prawnej organów własnego państwa.

Artykuł 22

Odmowa złożenia zeznań

1. Przy wykonywaniu wniosku o przesłuchanie osoba przesłuchiwana może odmówić zeznań, jeżeli

prawo lub obowiązek takiej odmowy wynika dla niej z prawa wzywającej lub wezwanej Umawiającej się Strony.

2. Organ wzywający dołączy do wniosku tekst przepisów tej Umawiającej się Strony, regulujących prawa i obowiązki wymienione w ustępie 1, lub na wniosek organu wezwanego potwierdzi takie prawa i obowiązki.

Artykuł 23

Zawiadomienia o skazaniach

1. Umawiające się Strony przesyłają sobie wzajemnie odpisy prawomocnych wyroków skazujących obywateli drugiej Umawiającej się Strony.

2. Umawiające się Strony przesyłają sobie wzajemnie, na wniosek, odciski palców osób wymienionych w ustępie 1.

Artykuł 24

Powiadomienie o wykonaniu wniosku

Organ wezwany powiadomi możliwie szybko organ wzywający w trybie przewidzianym w artykule 6 o wykonaniu wniosku i przekaże odpowiednie dokumenty lub materiały.

Artykuł 25

Doręczanie dokumentów własnym obywatelom i przeprowadzanie wobec nich dowodów

1. Umawiające się Strony mogą na terytorium drugiej Umawiającej się Strony dokonywać doręczeń dokumentów własnym obywatelom i przeprowadzać wobec nich dowody przez swe przedstawicielstwa dyplomatyczne lub urzędy konsularne.

2. Przy doręczaniu dokumentów i przeprowadzaniu dowodów nie można stosować środków przymusu.

Rozdział III

UZNAWANIE I WYKONYWANIE ORZECZEŃ SĄDOWYCH

Artykuł 26

Zakres

1. Na warunkach przewidzianych w artykule 27 każda z Umawiających się Stron uznaje i wykonuje na swoim terytorium następujące orzeczenia wydane na terytorium drugiej Umawiającej się Strony:

- a) orzeczenia sądowe w sprawach cywilnych,
- b) orzeczenia sądowe w sprawach karnych dotyczące odszkodowania.

2. Orzeczenia sądowe w rozumieniu ustępu 1 obejmują również ugody sądowe w sprawach cywilnych i orzeczenia sądowe oparte na ugodzie.

Artykuł 27

Przesłanki uznawania i wykonywania orzeczeń

Orzeczenia wymienione w artykule 26 będą uznawane i wykonywane, jeżeli:

- a) są one prawomocne, a jeżeli nadają się do wykonania w drodze egzekucji, są także wykonalne zgodnie z prawem Umawiającej się Strony, na której terytorium zostały wydane,
- b) w wypadku wydania orzeczenia zaocznego pozwany/oskarżony został powiadomiony o wszczęciu postępowania zgodnie z prawem Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie zostało wydane,
- c) sąd wezwanej Umawiającej się Strony nie wydał już w tej samej sprawie orzeczenia, które stało się prawomocne,
- d) przed sądem wezwanej Umawiającej się Strony nie wszczęto postępowania w tej samej sprawie wcześniej niż postępowanie, w którym orzeczenie zostało wydane,
- e) uznanie lub wykonanie orzeczenia nie jest sprzeczne z porządkiem publicznym wezwanej Umawiającej się Strony,
- f) nie byłoby to sprzeczne z podstawowymi zasadami prawa wezwanej Umawiającej się Strony,
- g) orzeczenie zostało wydane przez sąd posiadający jurysdykcję zgodnie z artykułem 28.

Artykuł 28

Jurysdykcja

W rozumieniu niniejszej umowy uważa się, że sądowi Umawiającej się Strony, który wydał orzeczenie, przysługuje jurysdykcja, jeżeli spełniony zostanie jeden z następujących warunków:

- a) w chwili wszczęcia postępowania pozwany/oskarżony miał miejsce stałego pobytu na terytorium tej Strony,
- b) postępowanie dotyczy sporu wynikłego z działalności gospodarczej, która miała miejsce na terytorium tej Strony, a w chwili wszczęcia postępowania pozwany/oskarżony miał na terytorium tej Strony swego przedstawiciela,
- c) pozwany/oskarżony poddał się wyraźnie jurysdykcji sądu tej Strony,
- d) pozwany/oskarżony wdał się w spór co do istoty sprawy, nie podnosząc zarzutu braku jurysdykcji,
- e) w sprawach dotyczących zobowiązań wynikających z umów — umowa została zawarta lub miała być wykonana na terytorium tej Strony albo przedmiot sporu znajduje się na terytorium tej Strony,

- f) w sprawach dotyczących zobowiązań pozaumownych — czyn niedozwolony lub jego skutki nastąpiły na terytorium tej Strony,
- g) w sprawach dotyczących statusu osobowego — osoba, której postępowanie dotyczy, ma miejsce stałego pobytu na terytorium tej Strony,
- h) w sprawach dotyczących zobowiązań alimentacyjnych — wierzyciel ma miejsce stałego pobytu na terytorium tej Strony,
- i) w sprawach spadkowych — zmarły w chwili śmierci miał miejsce stałego pobytu na terytorium tej Strony lub na terytorium tej Strony znajdowała się przeważająca część jego mienia,
- j) nieruchomości, której dotyczy postępowanie, znajduje się na terytorium tej Strony.

Artykuł 29

Wniosek o uznanie lub wykonanie

1. Wniosek o uznanie lub wykonanie orzeczenia może być przekazany bezpośrednio przez stronę sądowi wezwanej Umawiającej się Strony lub za pośrednictwem sądu tej Umawiającej się Strony, który wydał orzeczenie w pierwszej instancji; sąd ten przekaże wniosek w trybie określonym w artykule 6.

2. Do wniosku o uznanie lub wykonanie należy dołączyć:

- a) uwierzytelniony odpis orzeczenia wraz z zaświadczeniem o jego prawomocności i jeżeli wniosek dotyczy wykonania — jego wykonalności, chyba że stwierdzone to zostało w samym orzeczeniu,
- b) zaświadczenie stwierdzające, że strona, która nie brała udziału w postępowaniu i przeciwko której orzeczenie zostało wydane, została powiadomiona o wszczęciu postępowania zgodnie z prawem tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie zostało wydane, a w wypadku nieposiadania zdolności procesowej — że była należycie reprezentowana.

3. Do wniosku oraz dokumentów wymienionych w ustępie 2 należy dołączyć ich uwierzytelnione tłumaczenie na język wezwanej Umawiającej się Strony.

Artykuł 30

Postępowanie o uznanie lub wykonanie orzeczeń

1. W postępowaniu o uznanie lub wykonanie orzeczeń każda z Umawiających się Stron stosuje prawo swego państwa.
2. Orzekając w sprawie o uznanie lub wykonanie orzeczeń sąd ogranicza się do ustalenia istnienia przesłanek określonych w artykule 27.
3. Orzeczenie o uznaniu lub wykonaniu orzeczenia powinno być wydane bez zbędnej zwłoki przez właściwy sąd wezwanej Umawiającej się Strony.

Artykuł 31

Skutek uznania lub zezwolenia na wykonanie

Orzeczenia wydane przez sądy jednej Umawiającej się Strony, które zostały uznane lub którym została nadana klauzula wykonalności przez sądy drugiej Umawiającej się Strony, wywierają takie same skutki, jak orzeczenia wydane przez sądy drugiej Umawiającej się Strony.

Rozdział IV

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 32

Stosunek do innych umów międzynarodowych

Niniejsza umowa nie narusza praw i obowiązków Umawiających się Stron wynikających z innych umów międzynarodowych zawartych przez nie przed wejściem w życie niniejszej umowy.

Artykuł 33

Rozstrzygnięcie rozbieżności

Rozbieżności dotyczące interpretacji i stosowania niniejszej umowy będą rozstrzygane w drodze dyplomatycznej lub między ministerstwami sprawiedliwości obu Umawiających się Stron.

Artykuł 34

Ratyfikacja i wejście w życie

Umowa niniejsza podlega ratyfikacji i wejdzie w życie trzydziestego dnia od dnia wymiany dokumentów ratyfikacyjnych, która nastąpi w Warszawie.

Artykuł 35

Wypowiedzenie umowy

Umowa niniejsza zawarta jest na czas nie określony i pozostaje w mocy do dnia upływu sześciu miesięcy od daty, w której jedna z Umawiających się Stron przekaże drugiej Umawiającej się Stronie w drodze dyplomatycznej pisemne powiadomienie o wypowiedzeniu.

Sporządzono w Nikozji dnia 14 listopada 1996 r. w dwóch egzemplarzach, każdy w językach: polskim, greckim i angielskim, przy czym wszystkie teksty są jednakowo autentyczne. W razie rozbieżności, tekst w języku angielskim będzie miał znaczenie rozstrzygające.

Na dowód czego Pełnomocnicy obu Umawiających się Stron podpisali niniejszą umowę i opatryli ją pieczęciami.

W imieniu
Rzeczypospolitej Polskiej

G. Ciecierski

W imieniu
Republiki Cypru

A. Evangelou

Po zapoznaniu się z powyższą umową, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
- będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 30 kwietnia 1997 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *A. Kwaśniewski*

L.S.

Minister Spraw Zagranicznych: w z. *E. Wyzner*